

מבוא לעולם קסום

טייערע בחור'ל!

אמור נא לי! האם ראית פעם אפרוח קטן ברגע בקיעתו מן הביצה? האם ניסית לחשוב מה חולף בראשו בעצם רגעים אלו?

זהו אמת ונכון שאין לנו כל אפשרות לדעת מה בדיוק מתחולל במוחו ובמחשבותיו בעת יציאתו מן הביצה הצפופה, אלא שיחד עם זאת, ניתן לחזות כיצד הוא מתבונן אנה ואנה בסקרנות עצומה, בכדי להבין להיכן הוא הגיע, ומהו העולם החדש הסובב אותו.

עד לפני שעה קלה הוא היה בטוח שהיקום כולו מתחיל בצד אחד של הביצה ומסתיים בצידו השני, ומעולם לא הטרידה אותו השאלה מהיכן להתקיים, ומאין יאכל או ישתה, והנה בבת אחת הוא נזרק לעולם שונה, שבו הוא צריך להתחיל לדאוג לעצמו, למזונותיו ולעצם קיומו.

יתכן שהוא מודע לסיכונים שאורבים לו מכל פינה כטורפים או מהמורות למיניהם, שעלולים לגדוע את חייו הקצרים בבת אחת, ויתכן גם שהוא מתחיל את פסיעותיו בראש זקוף ובתחושת ביטחון, בלא לדעת כלל שכל

פסיעה שהוא פוסע ברחבי החצר חייבת להיות שקולה ומדודה, שאם לא כן, עלול למצוא את עצמו מועד או אפילו נטרף בידי חיה רעה כלשהי.

כל ספק אין לי, שאתה, שלב יהודי רחום פועם בקרבך, אם רק היה באפשרותך ללחוש באוזנו: אפרוח חמוד ויקר! הבט נא לימינך ולשמאלך, שלמרות שעולם קסום ויפהפה מתגלה כעת לנגד עיניך, יחד עם זאת, מלא הוא בסיכונים אין ספור. הזהר נא על נפשך וראה לכלכל את צעדיך בזהירות מירבית בכל העת, משום שרק כך תינצל מן האורבים המתרגשים לבוא עליך, ואף ליהנות מכל הטוב שהעולם אוצר בתוכו.

אלא שהעובדה היא שאת שפתו של האפרוח הינוקא אינך מכיה, ואף אם יבוא מן דהו וילמד אותך את שפתו, יתכן מאד שהוא יתבונן בך כאפרוח בבני אדם בגאווה ובבוז, כאומר: אדון יקר! אני כבר בוגר דיי בכדי להבין לבדי כיצד לנהוג.

בחור'ל יקר!

צעיר לימים הנך, ממש בפתח ימי חיך, בסך הכל כבן שלוש עשרה שנים זה נכון שכבר שלוש עשרה שנים תמימות, מלאות וגדושות בחוויות ובלימודים חלפו עליך בשנות ילדותך, אלא שיחד עם זאת, מוחך זך וטהור הנהו, וחף מכל שאיפות זרות שעלולות להסיתך אל הבורות והפחתים.

אין לך מושג עד כמה נעלית וגורלית היא התקופה הקרובה עבורך, לעתיד גידולך כבן לעם הנבחה, ולשאיפותיך לצמוח כ'חסידישע יוד' - עבד נאמן לאבינו שבשמים.

לא באנו 'סתם כך' בזדון לב להשוותך לאותו אפרוח קט, שכל עולמו לא היה עד עתה אלא חללה של ביצה קטנטנה ועגולה.

הנך חייב לדעת, שהאפשרויות הבלתי מוגבלות שהעולם נוצר בקרבו, הינן נסתרות ונעלמות מעיניך, בהיותו מלא וגדוש בכוחות רוחניים עצומים ונפלאים, אך גם מלא במהמורות מפתות, ואם רק תפתח מעט את עיניך אף כדי חרך צר ביותר, תיכף תגלה היכן נמצא הסולם שיוביל אותך אל

האור הניצחי, ומנגד, מה הם ומי הם החפצים לכלותך מכל שאיפותיך הטהורות, ולגזול ממך את כל שמחת חייך שנמצאת בתורה הקדושה.

דע לך בחור'ל יקר!

שלתוך עולם קסום ומופלא, רווי בריגושים נעלים עד אין מספר, הנך נכנס בעצם ימים אלו, בכניסתך לשנות הבחורות.

זה נכון שגם עד היום למדת תורה ואף השתדלת לקיים כפי יכולתך את כל המצוות שלימדו אותך בחיידר או בבית, אלא שכל זה לא היה אלא רק מעין הקדמה לעולם החדש שאליו הנך נכנס כעת, בהגיעך לגיל המצוות

ובכן! ספר זה - א'חסידישע בחור'ל - נכתב במיוחד עבורך כסיפור מרתק ולעיתים אף משעשע של חבורת נערים בני גילך שמתגוררים בכפר חסידי זעיר בדרום הארץ, ובתוך כך הוא יישא אותך על כנפיו לעבר חוויותיהם המשותפות כנערי 'בר מצווה', ומשם אל אותם עולמות קסומים של יושבי האוהל לומדי התורה, ובייחוד ה'חסידישע בחורים' שביניהם, בכדי שבכך תיסלל דרכיך אל המסילה העולה בית ה'. ותפילותנו שבסיעתא דשמיא יצליח ה' דרכיך בכל אשר תפנה.

פרק א

הבית האחרון בכפר

כשכולי נסער יצאתי יחד עם שני חברי הקרובים - שימשי והערשי מה'בית האחרון בכפר', כך כינינו את ביתו המט ליפול של ר' בעריש הישיש, שרק היום, בהגיעי קרוב לגיל בר מצוה, לאחר שכבר הייתי בטוח מזה עידן ועידנים שהנני מכיר כל אבן ונקיק מבתי ואנשי המקום, והנה הכו בי תגליות הימים האחרונים את ההפתעה המסעירה, שדווקא אחת מפינותיה המרתקות והמסתוריות ביותר של הכפר נעלמו מעיני כל הימים.

לפתע גיליתי שאותו ישיש צנוע ונחבא אל הכלים שיושב בפנית בית הכנסת המרכזי, הוא אינו אלא מצאצאיו של אחד מגדולי האדמורי"ם שהתגוררו באירופה של לפני השואה הנוראה, ש"ברח" לכפרנו הקטן עקב פחדו ממספר חסידים שנתנו את עיניהם בו כראוי לשמש עבורם כרבי ומנהיג, ועל כן ארז חיש את מטלטליו ונמלט לכפרינו הנידח, ומצא את מקומו בקצה המושב - ב'בית האחרון שבכפר'.

אלא שעל כל אלו, מה רבה הייתה פליאתי, שאת התגלית המרעישה שנמצאת בינינו גיליתי דווקא בעיר הסמוכה 'קרית גת', בעוד אנו - בני כפרו משכבר ימים - אף לא ידענו על כך מאומה.

כל זה החל בשבוע שעבר, אז צעדתי בפנים סמוקות מהתרגשות וביישנות כנשרך אחר אבי לתוך חנותו של יענק'ל החייט שבקרית גת.

מזה שבועות ארוכים שאבא הכין אותי לרגעים הללו שבהם נלך יחדיו לקנות כובע וחליפה חדשים לקראת יום הבר מצווה שלי שהולך וקרב, אך אינה דומה שמיצה למעשה, והנה היום המיוחד הזה אכן הגיע.

מאז ומעולם הכרתי את עצמי כצנוע וביישן, והמצב שבו אראה את עצמי ככובע וחליפה כבחור מבוגר לא נתפס בשכלי כלל. יתירה מזו, כאשר רק התחלתי לצייר לעצמי בדמיוני כיצד הנגי הולך בחזותי החדשה בין רחובות הכפר, מהחיידר לבית הכנסת, ומשם לביתי וכדומה, חשתי כיצד פני מחליפות את צבעם לסמוק ביותר.

מה שבכל זאת חיזק את רוחי בהכנסי בין כתלי חנותו של יענק'ל, היתה הידיעה שבעצם 'כל בחורי ישראל' היו פעם ילדים רכים, והנה כולם חלפו וצלחו את המעבר לשנות בחרותם ללא שיארע להם דבר.

דווקא ההוראה החדשה שיצאה ממנהלי החיידה, שמשנה זו והלאה נתחיל אנו כלל בחורי החיידר לחבוש לראשינו בימות החול 'דאשיקל' (קאסקעט), התקבל אצלי משום מה בהבנה, אך כעת אצטרך לעבור כמו כולם את השינוי המפחיד - ו'להיות בחור'.

החנות הייתה מלאה בקונים זקנים ונערים שהתאימו למידותיהם חליפות או קאפעטעס, ואנכי ניסיתי ככל יכולתי שלא להתבלט ביניהם, אלא שכאן הגיעה לי ההפתעה דווקא מצדו של יענק'ל החייט.

צעדיי המהוססים אחרי אבי לא נעלמו מעיניו, וכזקן ורגיל בביישנים כדוגמתי, הריע יענק'ל לעברי בקול גדול: אוו, ס'איז דא א'בר מצווה בחור'ל... הנה הופיע בחור חדש בחנות... 'מזל טוב', 'מזל טוב'...

בבת אחת הזדקרו ראשיהם של כלל באי המקום ועיניהם ננעצו בי בעיניים סקרניות, משל הייתי אורח מיוחד שהופיע לפתע ביניהם ללא כל הודעה מוקדמת.

בתחילה הסמקתי עד לתנוכי אוזניי, מבקש מן האדמה שתועיל לבלעני בתוכה, אלא שיענק'ל לא הרפה ובדברו פנה אל אבי: שלום, שלום, ר' יעקב מאיה, מתי הבר מצווה של יהוד'לה שלך - אמר והצביע לעברי - בעבורו אני חייב להתאים 'א'שיינע קאסטום' - ערכת 'כובע וחליפה' מושלמים, כיאה לבחור מיוחד כמותו.

אוי, אוי, יהוד'לה, פנה אלי לפתע יענק'ל בהתעלמו משאר קוניו הרבים שציפו ממנו שישרת אף אותם, אני חייב לספר לך על ה'ניזיפה הראשונה' שאותה ספגתי לפני קרוב לשישים שנה, בעת שנכנסתי לחנות הבגדים הישנה של 'בעריש דער שניידער', ששכנה בקצה שכונת מאה שערים. אוי, דאס איז גיווען א'פסק' פון א'אמאליגע יוד - זו הייתה תוכחה חדה מיהודי של פעם, שעד היום איני יכול לשכוח ממנה, וכל אימת שאני נזכר בה, עדיין חש אני כיצד בשרי נעשה חידודין מחמתה.

כן, הוסיף יענק'ל ושח אלי מזכרונותיו לעיני כל, גם אני נכנסתי אז לחנות כשכולי סמוק ומהוסס מהמעמד המרגש - 'הלבישה הראשונה' של בגדי שנות הבחרות.

אח, אח, גלש לפתע יענק'ל והחל להתמוגג בפני קהל מאזיניו שהלך וגדל, מתמונות ילדותו, זאת הייתה חנות... אור אמיתי של חשמל לא דלק בה מעולם, ורק עששית נפט בערה בצדה במשך כל שעות היממה. כמדומני שבעריש נמנה על הקנאים דאז, שסירבו בתקיפות לקבל בביתם כל סממני קדמה ומודרניזציה שכבשה כל פינה. נו, נו, היכן הם אותם יהודים של פעם

על כל פנים, נזכר לפתע יענק'ל ממעשהו, כך צעדתי בעקבות אבי ז"ל על בהונות רגליי, כביכול שאף אחד לא ישמע בבואי, אלא שלפתע צדו אותי עיניו של בעריש, והלה שהיה 'פארציטישע חסידישע יוד' - יהודי חסיד של פעם - בכל נימי נשמתו, פנה אלי בגערה ידידותית: יינגעלע! ממה אתה כה נרגש? מהכובע והחליפה שאותם הנך הולך ללבוש ברגעים הבאים???

יינגעלע! נזף בי בעריש בחיך גוער, תוך כדי שהוא מנענע לעברי באצבעו לסימן של אזהרה חמורה, להתרגש אתה צריך במקום אחר לגמרי! התרגשות אמיתית הנך צריך לחוש לא בחנותי, אלא בקיתונו של ה'בתים מאכער', שבו תחזה כיצד מכניסים את הפרשיות הקדושות של התפילין בתוך הבתים. כן, 'שם' תהפוך ותהיה לאיש חדש...

האם תבין זאת היטב, זעק בעריש מנהמת ליבו היוקד, אתה עומד להיות בחור!!!

מני אז, סיים יענק'ל ואמר, ניצבות פניו הבוזרות לנגד עיני, ומנערות את כל ישותי, למרות שכעת הנני כבר בא בימים. אוי, 'אתה עומד להיות בחור'.

אתה מבין יהוד'לה את פי הדובר אליך? קרא לעברי יענק'ל בצהלה תוך כדי שהוא מנפנף לעברי בחליפה חדשה ושחורה, אתה יהוד'לה הקטן עומד להיות 'בחור'.

'הם', בעריש ודומיו, כל דבריהם היו כגחלי אש, אבל אני הקטן, השפל והפשוט, מרשה לך להסמיק ולהתרגש בחנותי ככל שלבך יחפוץ, ובטוחני ששאיפותיך יוליכו אותך בדרכי ישרים כחסידישע בחור אמיתי.

מילותיו של יענקל החייט הדהדו בי כפטישים. מה זה נקרא 'להיות בחור'? הן רואה אנכי היטב את בחורי הכיתה שכבר עברו את יום הבר מצווה, והנה כולם נותרו בדיוק כפי שהיו. משחקים, משתוללים בהפסקות של החידה, ולא פחות מכך אף מקניטים זה את זה כילדים, ומה הרעש הגדול שיוצרים מחנכינו סביב ה'להיות בחור'.

אלא שכל זה לא היה אלא ההקדמה למילים שאבי השמיעני בעת שובנו לבתינו.

היודע אתה יהוד'לה שלי מיהו אותו 'בעריש דער שניידער' שעליו סיפר לך יענקל החייט, שאל אז אבי בחיך טומן סוד.

בראותו את פניי התמהות, הוסיף אבי ואמר: דע לך שאותו בעריש הוא אינו אלא הישיש השתקן שיושב בירכתי בית הכנסת, ושמדי שבת בגמר התפילה, תיכף נחפוז הוא לילך לביתו.

יתכן שהנך חושב שהוא אדם מסכן ועזוב, אך דע לך שמהכירי אותו באופן אישי, הרי שבעריש הלזה, מלבד היותו עובד ה' מופלג, הרי שהנו אחד מהיהודים המרתקים והמשעשעים ביותר של הכפר, שאילו רק זכיתם אתה וחבריך להכירו, הרי שהייתם נכרכים אחריו כבחבלי קסמים.

יתכן שבעריש, שמנסה כל העת להצטנע בפינתו הנדחת לא ישוב שתכרכרו סביבו יתר על המידה, אך אם יווכח לדעת שאין ברצונכם לבלבל את מוחו, אלא רק לשמוע ממנו מעט דברי טעם וחכמה, אזי יקבלכם בשמחה.

יהוד'לה, פנה אלי אבי ואמר לי בצורה ישירה: כדאי לך ולחבריך לנסות. קרב אליו עם חבר או שניים ברי דעת ותנסה לשוחח עמו. לא תפסיד מכך דבר.

את כל זאת שמעתי ביום קנתי את חליפתי וכובעי, אך את אשר שמעתי באזניי מבעריש הקשיש בביתו אפוף המסתורין עבר כל דמיון. כמדומני שעליתי על הדרך הנכונה.

